

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Capvt III. De Attentione Sacerdotis dum celebrat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

lum mortis obligantur, quantum ex hoc capite Fideles, donec Ecclesia determinaverit tempus Paschale. Ita Delugo de Euc. disp. 16. sect. 2. n. 28. & de pœnit. d. 15. sect. 3. num. 29. Idem contingit in præcepto Confectionis. Video etiam idem esse in materia Sacrificij: est enim præceptum divinum aliquoties celebrandi in illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*; sed quia nondum Ecclesia determinavit; ad nihil ex vi hujus præcepti Sacerdotes tenentur. Sic idem de Euc. d. 10. sect. 1. num. 9. & 10. Pari igitur modo, etiam si vel Tridentinum, vel præceptum divinum injungeret particulatim applicationem; tamen quia non determinat quando, & quoties (quod certe Ecclesia determinare potest) ad nihil tenetur Parochus.

6. Ad confirmationem negatur consequentia, non enim valet illatio: obligor tibi dare opportunitatem audiendi Sacrum, ergo obligor illud pro te applicare. Nam propterea rectè Marchinus de orat. tom. 3. p. 2. cap. 30. num. 4. defendit Parochum quendam, quem Episcopus coegit, ut ter, in hebdomada, pro suis ovis applicaret Sacrum, ex eo, quia extabat ibi statutum, ut Parochus ter in hebdomada Sacrum faceret rectè, inquam, defendit, siquidem non bene infertur, ut dicebam: obligatur quis sacrificare, ergo obligatur applicare, cum non rectè ex una obligatione inferatur alia. Ita Papius ff. de Minorib. Et sapè quis dicat, quod quando Parochus obligatur celebrare ad benedicendos (ponfos, vel ut est mos alicubi, ad defunctos sepeliendos, vel ad consecrandas particulas pro communione sui populi, obligetur etiam pro iisdem Sacramentis applicare?

7. Ex dictis infertur, posse Parochum recipere stipem à populo, ut offerat Sacrum pro ipso, etiam in diebus festis, quia licet tunc obligetur facere Sacrum, sui tamen iuris est in applicando. Nec obstat Constitutio Urbani VIII. de Celebratione Missarum, de qua latè infra lib. 3. hac enim solum prohibet ne oblitus Sacerdos applicare pro uno, applicet etiam pro alio, id quod non est contra hactenus dicta.

CAPUT III.

De Attentione Sacerdotis dum celebrat.

1. Attentionis duplex est, interna, & externa. Hæc consistit in negatione distractionis externæ: id est, negotij, vel occupationis exterioris, quæ ex se distrahet mentem debeat ab Orationibus, & actionibus Missæ. Ut si quis vellet, dum Missam celebrat, depingere v. g. confabulari, legere Historias, & similia facere; externam attentionem non haberet. Interna consistit in applicatione interna mentis ad Missam: & triplex esse potest. Ad verba integrè proferenda, materialisque actiones suo ordine peragendas. Ad sensum verborum, significationesque Cæremoniarum. Ad Deum, resque divinas contemplandas. Hæc tertia est omnium optima, modo Missæ operationem non impedit, sequitur secunda, infimo loco se habet prima.

2. Licet autem attendendum semper sit habere attentionem internam tertij generis, idque in cæteris orationibus extra Missam sit absolute consulendum, nihilominus in Missa, per sæpè Sacerdotibus potissimum regnet ordinatus, nec bene instructis consulenda est attentio interna primi generis, ut scilicet ad verba, & actiones, quæ plerumque sunt, & facile omitti, atque cum scandalo committi possent diligenter attendant.

3. Sed jam quid peccabit Sacerdos, si negligens (sed sine contemptu) internam attentionem, solam externam adhiberet? quod est querere, quoniam peccato peccat, si dum Missam celebrat, aliud mentem voluntariè divertat, cogitèque sua negotia, vel philosophicam quampiam questionem speculetur, probabiliter

securus, quod propter habitum Missandi, non omittet debitas saltem graviter cæremonias.

Legi (passim enim occurrunt) Authores tractantes de attentione debita in auditione Missæ, in horis Canonicis, in orationibus cæteris, verum qui tangeret hoc speciatim de celebratione Missæ, non legi.

4. Et videbitur alicui parum esse rationem de his, ac de Missæ celebratione, utrobique enim intercedit oratio, seu locutio cum Deo. Ita quidem in multis, sed in uno non ita, ut mox n. 9. videbimus.

5. Sed enim verò, propter dictam paritatem, recollenda est celebris illa questio. An ad observandum præceptum auditionis Missæ, vel recitationis Horarum requiratur attentio interna, aliqua tandem ex triplici dicta n. 1. an sufficiat externa duntaxat.

6. Equidem locum hic haberem id fusè pertractandi, nisi eam questionem Joan. Delugo de Sac. disp. 2. sect. 2. n. 25. & Aegid. Coninch. de Sac. q. 83. art. 6. dub. unico. à num. 289. lege etiam Dian. p. 1. tr. de horis Canon. Ref. 2. tam eruditè pertractassent, ut addere aliquid velle superfluum, ne dicam operosum, mihi esse videatur: illos ergo lege, apud quos invenies esse duas sententias, utramque probabilem; Alteram, Quam sequuntur Suar. Valsq. Sotus. Nav. Mald. Cæst. Sanch. Turr. aliique innumeri citati à Delugo, & Dian. ibid. requirerent attentionem internam; Alteram, (Quam sequuntur Sylvest. Durand. S. Ant. Palud. Rosel. Coninch. Hurt. & probabilem dicit Less. Henriq. Victorell. Laym. citati ab iisdem, quam approbant dicti Delugo, & Coninch. solidèque confirmant) solum requirerent externam. Itaque, qui, dum Missam ex præcepto audit, vel officium divinum persolvit questionem philosophicam secum mente voluntariè obvolveret, vel sua negotia cogitaret, modo externam attentionem haberet, quia scilicet non poneret distractiones externas ejus generis, quas num. 1. diximus ex probabilibus dicta opinione, præceptum satis adimpleret.

Omnes tamen consensunt hunc peccare venialiter, aliqua enim semper irreverentia intercedit, si Deum quis alloquatur exterius, mentem aliò voluntariè distractus. His positis, tribus dictis, quæ ad nos pertinent, discernemus.

7. Dico Primò. Sacerdos mente voluntariè distractus Missam celebrans, non effugit peccatum veniale, si celebrat Missam de præcepto, si ex libertate. Ratio est modo dicta, quia semper intervenit irreverentia.

8. Dico Secundò. Distractus voluntariè in his Missæ partibus, quæ ad Canonem non pertinent, si eas ritè operetur (etiam cum celebrat ex præcepto) non audeo dicere cum peccare mortaliter. Ratio est, quia ex Missæ partibus non excedunt rationem orationis ad Deum. Cum igitur probabile sit, ut modo vidimus, recitare orationes de præcepto, cum voluntaria distractione, non esse mortale, probabile etiam erit in casu nostro.

9. Dico Tertiò. Si Sacerdos, per notabile tempus, voluntariè distractus, eas Missæ partes, quæ canonem continent, recitet seu peragat peccabit mortaliter, si Missa celebratur de præcepto, si ex libertate. Ratio, quæ me ad id movet, est discernim, quod intercedit inter Missæ Sacrificium, & cæteras orationes. Hæ enim sunt meræ allocutiones ad Deum, at Missa, est insuprà Sacrificium, hoc est, actus religionis excellentissimus, quo profitemur Deum summè venerari; ut supra suo loco notavimus. Videtur autem mihi gravis esse irreverentia, quod, quis, dum proficitur Deum summè per suam actionem venerari, cum illo irreverenter, per voluntariè distractionem, se gerat: & in tanto Ministerio, de quo tremunt Angelorum ordines, omnia alia cogitare velit, quam mente attendere ad quod operatur. Adde, & mortale periculum aliquid grave omittendi, vel non ritè operandi, &c.

10. Dixi autem (quæ Canonem continent) sibi enim continetur ratio Sacrificij: nam licet hujus essentia per nos in sola Consecratione consistat c. 1. §. 1. num. 1. & c. 2. §. 16. n. 6. proximè tamen antecedentia, & proximè consequentia, qualia sunt, quæ toto Canone continentur;

M maximè

maximè ad Sacrificium, prout Ecclesia ordinavit, pertinere, nemini est dubium.

11. Petes, quid venit præcisè, nomine Canonis? id enim, propter dicta, non ignorare, oppidè necessarium est. Respondeo. Gavantur in *Miss.* p. 2. t. 7. cap. 8. num. 1. lit. L. & p. 3. t. 10. num. 2. ait venire illam *Missa* partem, quæ incipit à *Te igitur* (sed quia incipere dicunt à *qui prius*, quam *pateretur*,) alii minus rectè, ut probat Fagund. 1. *Eccles. præcept.* l. 3. c. 18. n. 5. usque ad *libera* nos includivè. Licet idem Gavant. in *Rubr. Miss.* p. 2. tit. 17. n. 34. videatur excludere à Canone prædictam *libera* nos imò & orationem Dominecali: ubi enim postquam declaravit illud *per ipsum, cum ipso, & in ipso*, quod legitur autè prædictam Dominecali Orationem, sic addit & *hic finis Canonis.*

Suar. verò de *Sacr. d. 83. sect. 2. initio*, docet vocari Canonem Missæ, totum id, quod legitur à *Te igitur*, usque ad consumptionem Sacramenti, additque voce Canonis usum esse S. Gregorium in his verbis, *Mox post Canonem Orationem Dominicam dici statuitis*. Vides. Suarium, & S. Gregorium à Suar. altatum dissentire: ille usque ad consumptionem Sacramenti, hic ante Orationem Dominicam claudi Canonem statuit.

Quidquid huius, ceteris in re nostra, usque ad Orationem Dominicalem Canonem definitio, ut nimirum, quia, æqua ferè distantia est à *Te igitur*, usque ad Consecrationem Dominicalem, istud fit, quod maiori devotione, attentioneque Sacerdotis indigeat. Aliquid tamen paræ devotionis esse dandum consumptioni Eucharistiæ inficiari non possumus.

CAPVT IV.

De Materia, & Forma Consecrationis, remissivè.

Cum certum sit in Pane, & Vino, ac per verba à Christo Domino instituta, *Hoc est Corpus meum. Et Hic est Calix*, &c. esse à Sacerdote consecrandum; cumque de his satis multa disputent Theologi, nostrum non erit, nisi aliqua tangere, quæ ad casus Conscientiæ, & quidem practicæ spectant. Imò, quia multa etiam quæ ex his, ad nos pertinent, in *hoc toto Opusculo* sparsim disputata sunt, & disputabuntur; de ætymologia autem, & fermentato quatenus fuit materia Consecrationis, egimus in *Opusculo de expedienda communionē*, c. 2. §. 9. ideo unum, aut alterum, quod alibi locum non obtinuit, hic dumtaxat erit à nobis breviter explicandum.

§. I. *Quanta sit aqua Calici immiscenda.*

2. **I**llud persæpè torquet Sacerdotes, ecquantanam
aqua (quæ certè naturalis, seu elementaris esse de-
bet) infundenda sit Calici.

Ut omittam Concil. Triburienſe, quod fuit Provincia-
le, nec approbatum, concedens duas partes vini, & ter-
tiam aquæ, certè Conc. Florentin. in decr. Eug. IV. & Ter-
tium autem Sacramentum, quod fuit univerſale, monet
eſſe infundendam aquam modiciſſimam.

In Sacris Canonibus id determinatum non legimus: solum in c. *Perniciosus*, de celebr. *Miss.* reprehenduntur, qui plus de aqua ponunt in Calice, quam de vino.

Sanctus Thomas 3. p. *quest.* 74. *art.* 8. in cor. semper-
tius esse ait, parum de aqua apponere, ne solvatur spe-
cies vini.

Suarez de Sacram. disp. 45. sect. 3. cum dixisset, non posse certiorē regulam præscribi, quā, ut aqua sit in modicissima quantitate, quia qualibet gutta sensibilis sufficit, & talis non poterit corrumpere vinum, concludit cum Durando, esse id arbitrio Sacerdotis relinquendum.

Coninch. de Euch. g. 74. art. 8. num. 140. & Layman.

lib. 5. tract. 4. c. 2. num. 9. communem praxim effe
oties, vel decies plus vini ponatur, quam aqua
tamen scrupulosè agendum, quia melius in
partem excessus, non est curandus.

Delugo de Eñch. d. 4. sect. 2. num. 38 air, quod
vel sexta pars aquæ ponatur, non videtur habere
pulus, quia non est credibile, vinum esse ad
ut tam modica aqua corrumpatur.

3. Ex his sapienter dictis, puto conveni-
am tradi posse, si resclamus ad rationem
unde sit quod modica aqua immiseri debet
est, quoniam aliqui ex predictis Doctoribus
quia nimirum non debet tanta vis aquae
num corrumpi possit, seu (ut abraham
nibus philosophicis) ut non possit absolute
quod est in Calice, est vinum. Quando enim
aque quantitas in vino, non erit vinum, quod
modo absolute vinum appellatur, & quod
hujus Sacramenti Christus Dominus assu-

4. Ex hac igitur ratione hæc regula
est, Tantam aquam infundere posse, quantum
ad correndum; * seu ad distrahendum
esse physico, vel certe ab esse morali (ut loquar
ni, ita scilicet, ut possit dici, *Hoc quod est
Vinum, absolute est.* Hæcenus regula. Quoties
modica aqua infundatur, nullum periculum
distractionis, ideo illa communiter consuevit
cum difficile sit, etiam incerto Sacerdoti
terminis modicæ aquæ sistere velis) tantam
ut ab ea possit, vel corrumpi substantia vini,
strahi absoluta vini denominatio, jam videtur,
cile pusillanimes Sacerdotes, ex hac regula
possit.

An aqua, & vinum infundenda in Calicem, p[er]
praeinfrigidari.

Non multis ab hinc annis in aliquibus
nubibus festis, quando ætævis in mentibus
in Sicilia, vis caloris fervet, solent Miniliter
aquam in Sacrificio exhibendo, nesci
ta, intra apta ad hunc usum vacula, inter
Idem nonnulli majoris nominis Prælati
estis calidioribus mensibus usurpant, imo et
Prælatorum exemplo, morem ad illos alios
nonnulli affirmant. Quæritur an id in
paverit.

2. Suarez de *Sacram. disp. 45. fcl. 3.* postquam
eum qui cum naturali aqua apponenda in Calice
ceam in paxa quantitate immiscuerit (puta si
ratum reddendam) non peccatum contra istum
præceptum de aqua Calici apponenda, quia
apponit, sed peccatum graviter (graviter quia
terminis peccati venialis, sic enim parvitas materia
suadet Suarium interpretari) contra negativum
tum non miscendi aliquid in Materiis Sacramenti,
præter Christi institutionem, & consuetudinem
sua: postquam inquam, hæc dixit, sic addit, *ut*
diciendum est de qualitate accidentali aquæ, ut
calida, aut frigida, pura, &c. in his enim foris
verentia Sacramenti, & ordinaria consuetudo
nihil novum ritus introducendus. Hæc Suarez.
præterea, *3. Eccles. præcept. l. 2. c. 4. n. 14.* sic habet
ut etiam peccatum levale committitur, qui Calicem
crandæ aquam calidam, etiam veram, & naturalem
miserit, quia contra consuetudinem Ecclesiæ
facit tamen Sacramentum confici.

3. Ab ejusmodi prædictorum doctrina, tortura, moti nonnulli cum primum eum morem aequumque in frigidandi ad Sacrificium animæ vertum graviter reprehenderunt, & contra usumque locuti peracriter sunt.

4. Puto nihilominus, id peccatum mortale esse.